

# Advies Tijdelijk Experimentenbesluit rechtspleging

**Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een functionele beperking, zoals slechtzienden en blinden.**

De minister voor Rechtsbescherming drs. S. Dekker  
Postbus 20301  
2500 EH Den Haag

Datum: 2 april 2021

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 24 februari 2021, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het Tijdelijk Experimentenbesluit rechtspleging (het 'Besluit').

## **HET BESLUIT**

Dit Besluit geeft nadere regels bij de Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging (de 'wet'), die het mogelijk maakt om bij wijze van experiment af te wijken van het procesrecht voor de burgerlijke rechter. Het Besluit regelt de opzet, inhoud en evaluatie van de experimenten.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

## HOOFDLIJNEN VAN HET ADVIES

De Raad wenst zijn waardering uit te spreken voor het creëren van de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur ('amvb') bij wijze van experiment tijdelijk af te wijken van een aantal wettelijke bepalingen. Met de wet en dit Besluit worden de mogelijkheden om binnen de Rechtspraak met veelbelovende innovatieve procedures te experimenteren vergroot, en kan in de praktijk worden onderzocht hoe de procesvoering voor de burgerlijke rechter kan worden verbeterd met het oog op de behoefte aan meer eenvoud, snelheid, flexibiliteit en effectiviteit bij gerechtelijke procedures.

De Rechtspraak heeft de laatste jaren een behoorlijke slag gemaakt als het gaat om de professionalisering van innovatieve projecten. Dat betekent dat er, zeker voor grote innovatieve projecten, nu ook al bepaalde eisen aan opzet, uitvoering en evaluatie worden gesteld. Een substantieel aantal bepalingen in het Besluit is dan ook al staande praktijk bij innovatieve projecten van de Rechtspraak.

De ervaring die de afgelopen jaren is opgedaan met innovatieve projecten leert dat het bij innovatie belangrijk is dat er ruimte is voor maatwerk als daar behoefte aan is. Bij aanvang van een experiment is het niet altijd mogelijk om al een volledig beeld te hebben van hoe dat experiment in de praktijk zal uitpakken en hoe de evaluatie het best kan worden vormgegeven. Soms blijkt tussentijdse bijstelling nodig. De mogelijkheid tot tussentijdse bijstelling is volgens de Raad van cruciaal belang voor de praktische werkbaarheid en het welslagen van de experimenten. Vanuit deze ervaring met innovatieve projecten in de Rechtspraak acht de Raad het dan ook wenselijk om de opzet, inhoud en evaluatie van de experimenten in het Besluit tot hoofdlijnen te beperken en alleen elementen in het Besluit op te nemen die strikt noodzakelijk zijn met het oog op rechtszekerheid en rechtsgelijkheid.

Evenals in zijn advies over de wet in 2018 constateert de Raad dat de procedure voor de totstandkoming van de amvb waarin het experiment wordt vastgelegd intensief is.<sup>2</sup> Ook de evaluatie van het experiment zal een aanzienlijke inzet van de deelnemende gerechten vergen. De Raad is echter van mening dat in het Besluit - binnen de strenge kaders die voortvloeien uit de wet, het advies van de Raad van State en de aangenomen amendementen, moties en toezeggingen - een voor de Rechtspraak werkbare balans is gevonden tussen het belang van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid enerzijds, en voldoende ruimte voor tussentijdse bijstelling en maatwerk anderzijds.

## ADVIES

Het advies bestaat uit twee onderdelen: een artikelsgewijze bespreking van het Besluit (I), en artikelsgewijze opmerkingen naar aanleiding van de Nota van Toelichting (de 'NvT'/de 'Toelichting') (II). De bijlage bevat enkele wetstechnische en redactionele opmerkingen.

---

<sup>2</sup> Raad voor de rechtspraak, Advies Experimentenwet rechtspleging, 20 juni 2018 (2018/22).

## I. Het Besluit - Artikelsgewijze opmerkingen

### Artikel 1 - Definitiebepaling

Artikel 1 bevat een aantal definities van kernbegrippen in het Besluit.

Artikel 1 bevat onder meer een definitie van 'toelichten'. Het valt op dat ook de term 'bepaald wordt/bepalen' in het Besluit veelvuldig wordt gebruikt (onder meer in artikelen 3, 9 en 10).

De Raad geeft u in overweging om ook een definitie van 'bepalen' aan de definities in artikel 1 toe te voegen.

Ook 'de Minister voor Rechtsbescherming' wordt in het Besluit en de NvT diverse malen genoemd.

De Raad geeft u in overweging om ook een definitie van 'de Minister'/'Onze Minister' aan de definities in artikel 1 toe te voegen.

### Artikel 8 – Voorwaarden voor de keuze van de gerechten

#### Lid 1

Ingevolge het eerste lid van artikel 8 wordt de keuze welk gerecht of welke gerechten aan het experiment deelnemen toegelicht, *'waarbij ten minste aandacht wordt besteed aan: a. een evenwichtige verdeling van experimenten en andere tijdelijke procedures over de gerechten, b. de ervaring die een gerecht heeft met eventuele andere tijdelijke procedures over hetzelfde onderwerp als het experiment,*

*c. de aard van de zaken waarin het experiment zal worden toegepast en in hoeverre die zaken vooral voorkomen bij een bepaald gerecht.'*

Hoewel de Raad aarzeling heeft bij het formuleren van harde voorwaarden in het Besluit voor de keuze van de gerechten die zullen deelnemen aan een experiment omdat dergelijke criteria in de praktijk beperkend kunnen werken, volgt uit de formulering van het eerste lid dat deze voorwaarden niet dwingend zijn, maar aandachtspunten betreffen voor de toelichting bij de amvb. Uit de NvT blijkt voorts dat deze criteria niet cumulatief zijn: *'Er zijn verschillende keuzes mogelijk, die tegen elkaar zullen worden afgewogen.'* Nu de voorwaarden niet cumulatief zijn, bestaat er minder kans dat de voorwaarden onder b (ervaring met tijdelijke procedures over hetzelfde onderwerp als het experiment) en c (veel voorkomende zaken bij het gerecht) in conflict komen met het criterium onder a (een evenwichtige verdeling). Gelet op het feit dat de voorwaarden voor de keuze van de gerechten als aandachtspunt voor de toelichting zijn geformuleerd en niet cumulatief zijn, acht de Raad het risico dat deze voorwaarden in de praktijk beperkend zullen

werken klein. De Raad kan zich dan ook vinden in de wijze waarop de voorwaarden voor de keuze van de deelnemende gerechten in artikel 8 lid 1 is verwoord.

## Artikel 11 – Wijziging experimenten

### Lid 2

Het tweede lid van artikel 11 bepaalt dat het experiment en de uitvoering daarvan gedurende de looptijd en een eventuele verlenging niet worden gewijzigd *'indien dit de vergelijkbaarheid van de experimentele procedure in de evaluatie van het experiment verstoort'*.

De Raad vindt dat met het voorgestelde tweede lid van artikel 11 een goede balans is gevonden tussen enerzijds de in de praktijk gevoelde behoefte om enige ruimte te behouden om een experiment op onderdelen tussentijds bij te kunnen sturen, en anderzijds het belang dat een experiment niet op essentiële onderdelen wordt bijgesteld waardoor het evaluatieonderzoek wordt verstoord. Het uitgangspunt dat het experiment en de uitvoering daarvan gedurende de looptijd en een eventuele verlenging niet worden gewijzigd *'indien dit de vergelijkbaarheid van de experimentele procedure in de evaluatie van het experiment verstoort'* is werkbaar voor de Rechtspraak. Wél vraagt de Raad in dit verband aandacht voor de in de praktijk vaak voorgekomen situatie dat het experiment té weinig zaken genereert. De Raad acht het wenselijk dat het experiment (ook) ingeval van té weinig zaken tussentijds op onderdelen kan worden bijgesteld (en misschien zelfs stopgezet), en vraagt zich af of bijstelling en/of stopzetting in een dergelijke situatie verenigbaar is met het in lid 2 genoemde criterium. Mocht dat niet het geval zijn, dan acht de Raad het wenselijk om naast het in lid 2 genoemde criterium ook te voorzien in een mogelijkheid om het experiment bij té weinig zaken tussentijds op niet essentiële onderdelen te kunnen bijstellen en zo nodig te kunnen stopzetten.

## Artikel 13 – Onderwerpen van onderzoek

### Leden 1 en 2

Artikel 13 bevat de onderwerpen van onderzoek. Het eerste lid bepaalt dat in de evaluatie ten minste wordt onderzocht *'of en in welke mate de afwijkingen van de wetten bijdragen aan de doelstelling van de wet en de beheersing of oplossing van het maatschappelijke probleem, bedoeld in artikel 2, eerste lid, en welke eventuele negatieve effecten voortvloeien uit deze afwijkingen'*.

Het tweede lid bepaalt dat *'De evaluatie wordt uitgevoerd op basis van het evaluatieprotocol dat de Raad voor de rechtspraak heeft opgesteld en openbaar gemaakt.'*

De Raad kan uit de voeten met deze bepaling op hoofdlijnen van de onderwerpen van onderzoek.

De Raad kan zich ook goed vinden in de uitvoering van de evaluatie op basis van het evaluatieprotocol, met de kanttekening dat dit evaluatieprotocol niet door de Raad voor de rechtspraak, maar door de Rechtspraak is opgesteld.

### Lid 3

Indien de onderzoekers naar aanleiding van hun onderzoek van mening zijn dat er onvoldoende informatie is verzameld om de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk te kunnen vaststellen, melden zij dat ingevolge het derde lid van artikel 13 uiterlijk een half jaar voor het einde van het experiment aan de Raad, en verzoekt de Raad de Minister om verlenging van het experiment.

De rol die de Raad in artikel 13 lid 3 krijgt toebedeeld bij een eventuele verlenging van het experiment ligt in het verlengde van zijn rol als opdrachtgever van het evaluatieonderzoek. De Raad kan zich er dan ook goed in vinden dat de Raad verantwoordelijk is voor het verzoeken om verlenging van het experiment aan de Minister als er te weinig informatie is om de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk te kunnen vaststellen.

## Artikel 16 – Onderzoekers algemeen

### Lid 2

Het tweede lid van artikel 16 luidt: *'Bepaald wordt welke onderzoeksinstantie of welke onderzoekers de evaluatie zullen uitvoeren. Indien een onderzoeker tussentijds het onderzoek verlaat, zijn de overgebleven onderzoekers bij uitsluiting gemachtigd om een vervanger aan te wijzen.'*

De Raad adviseert om *'of welke onderzoekers'* in de eerste zin van lid 2 te schrappen en alleen de bij de evaluatie betrokken onderzoeksinstantie(s) in de amvb te noemen. Indien gebruik wordt gemaakt van de in de tweede zin van lid 2 genoemde vervangingsmogelijkheid kan immers de situatie ontstaan dat in de amvb een naam staat vermeld van een onderzoeker die niet meer betrokken is bij het onderzoek. Voor de uitvoering van onderzoeken is het bovendien gebruikelijker om contracten aan te gaan met onderzoeksinstanties dan met individuele onderzoekers. Ook om privacy redenen acht de Raad het niet wenselijk om namen van individuele onderzoekers in de amvb te noemen.

De Raad vindt het verstandig dat met de tweede zin van lid 2 wordt voorzien in de mogelijkheid van tussentijdse vervanging van onderzoekers. De Raad is van mening dat de onderzoekers in de beste positie verkeren om te kunnen beoordelen welke collega het beste als vervanger kan worden aangesteld. Uit de contractuele verplichting om het evaluatieonderzoek uit te voeren vloeit bovendien een verantwoordelijkheid voor de onderzoeksinstantie voort om te zorgen voor de inzet van (voldoende) onderzoekers. De Raad kan zich dus vinden in de voorgestelde gang van zaken bij tussentijdse vervanging, maar is wél van mening dat de keuze om de overblijvende onderzoekers te machtigen om tussentijds een vervangende onderzoeker aan te wijzen wat meer toelichting verdient in de NvT. De Raad geeft u voorts in overweging om in de NvT te preciseren dat de

vervangende onderzoeker (bij voorkeur) over een vergelijkbare expertise dient te beschikken als de onderzoeker die hij/zij vervangt.

### **Artikel 17 – Rol van de gerechten**

Het eerste lid van artikel 17 bepaalt dat de aan het experiment deelnemende gerechten *'er met het oog op de evaluatie zorg voor dragen dat de onderzoekers gedurende het experiment hun onderzoek kunnen uitvoeren en daartoe toegang krijgen tot de daarvoor noodzakelijke personen, zittingen, dossiers, documenten en informatie, met inachtneming van voorschriften inzake geheimhouding, privacybescherming en bescherming van persoonsgegevens.'*

Het tweede lid bepaalt dat de gerechten de onderzoekers *'zo nodig' 'behulpzaam' zijn 'bij het benaderen van procespartijen en de door hen ingeschakelde rechtshulpverleners en anderen die beroepsmatig bij de zaak waren betrokken'.*

Ingevolge het derde lid stellen de onderzoekers *'in overleg met de deelnemende en de betrokken gerechten' 'uniforme protocollen op ten behoeve van de toegang, verzameling en aanlevering van de voor de evaluatie noodzakelijke informatie en nemen daarin de afspraken op die worden gemaakt ter waarborging van de rol van de gerechten, bedoeld in het eerste en tweede lid'.*

De rol van de gerechten bij de evaluatie van experimenten zoals beschreven in artikel 17 lijkt werkbaar. Wél zullen de vele eisen die aan de evaluatie van de experimenten worden gesteld aanzienlijke extra administratieve lasten met zich meenemen voor de deelnemende gerechten. Denk in dit kader bijvoorbeeld aan de registratie van zaken en het verzamelen en aanleveren van gegevens aan de onderzoekers. Zoals hieronder vermeld onder 'Werklast', gaat de Raad er vanuit dat de financiële gevolgen van de experimenten voor de gerechten ter gelegenheid van het opstellen van en de advisering over de amvb's waarin de experimenten worden vastgelegd in kaart zullen worden gebracht, en dat de Rechtspraak voor de financiële gevolgen van de experimenten wordt gecompenseerd.

### **Artikel 18 - Eindrapport**

Artikel 18 bepaalt: *'Uiterlijk zes maanden voor het eind van het experiment wordt een conceptrapport aangeboden aan de Minister voor Rechtsbescherming en het eindrapport van de evaluatie wordt hem uiterlijk vier maanden voor het eind van het experiment aangeboden.'*

De aanbieding van het conceptrapport aan de Minister zes maanden voor het eind van het experiment stelt de Minister in staat om het evaluatierapport uiterlijk drie maanden voor het einde van het experiment naar de Tweede en Eerste Kamer te sturen, samen met zijn standpunt over het omzetten van het experiment in een definitieve wetwijziging. Gevolg van deze eerdere aanbieding van het conceptrapport is echter wél dat de duur van het experiment *de facto* wordt verkort met zes maanden – althans de kans is groot dat de ervaringen met de experimentele procedure in de laatste zes maanden van het experiment niet kunnen worden meegenomen in de evaluatie van het

experiment. Daarmee komt de duur van het experiment waarover de evaluatie loopt *de facto* uit op maximaal twee-en-een-half jaar.

Twee-en-een-half jaar is naar de mening van de Raad doorgaans niet voldoende om representatieve gegevens te kunnen verzamelen voor de evaluatie. De Raad acht het wenselijk dat de duur van het experiment waarover de evaluatie loopt niet alleen op papier maar ook *de facto* drie jaar bedraagt. De Voor zover deze suggestie niet wordt opgenomen, bestaat het risico dat van de mogelijkheid tot eenmalige verlenging van de duur van het experiment wegens onvoldoende informatie om de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk te kunnen vaststellen veelvuldig gebruik zal moeten worden gemaakt.

## II. Nota van Toelichting

### Algemeen (niet artikelsgewijs) deel van de Toelichting

#### Inleiding/Hoofdpijnen opzet en inhoud/Toelichting bij artikel 2

Op vier verschillende plekken in de NvT worden vechtscheidingen als voorbeeld van een experiment genoemd.

Door de frequente vermelding van 'vechtscheidingen' in NvT zou de (mogelijk ongerechtvaardigde) verwachting kunnen ontstaan dat vechtscheidingen in de toekomst onderwerp zullen worden van een experiment. Omdat op dit moment niet vaststaat dat er een experiment over vechtscheidingen komt, acht de Raad het wenselijk om het aantal vermeldingen van vechtscheidingen in de Toelichting te verminderen. Voor zover er voorbeelden van mogelijke experimenten worden genoemd – ook andere experimenten dan met vechtscheidingen – acht de Raad het hoe dan ook wenselijk om te benadrukken dat het hier om mogelijke voorbeelden gaat door toevoeging van het woord 'bijvoorbeeld'.

Overigens constateert de Raad dat de bij echtscheidingsproblematiek betrokken instanties de term 'complexe scheiding' gebruiken en niet de term 'vechtscheiding'. De Raad geeft u in overweging om aan te sluiten bij de in de praktijk gehanteerde terminologie en adviseert om eventuele verwijzingen naar 'vechtscheiding(en)' te vervangen door de neutralere term 'complexe scheiding(en)'.

## Artikelsgewijs deel van de Toelichting

### Artikel 7 - Voorwaarden voor vaststelling van de afwijkingen van de wetten

Artikel 7 lid 1 geeft handvatten voor het waarborgen van de toepasbaarheid en uitvoerbaarheid van de afwijkingen van de wetten voor iedereen die beroepsmatig of als partij betrokken is of kan worden bij het desbetreffende experiment. Ingevolge het tweede lid dient in de NvT van de amvb te worden toegelicht op welke wijze met deze waarborgen rekening is gehouden.

De kennis en vaardigheden die nodig zijn in het kader van de naleving van de afwijkende regels vormen het eerste handvat (artikel 7, lid 1, onderdeel a). Blijkens de tweede alinea van de toelichting bij artikel 7 valt onder dit onderdeel ook *'dat er zo nodig zal worden gezorgd voor opleiding van de betrokken rechters of andere beroepsmatig bij de procedure betrokken personen. Het kan bijvoorbeeld voor rechters nodig zijn om meer mediation-achtige vaardigheden te gebruiken tijdens een zitting.'*

De Raad vindt het wel ver gaan om in de toelichting van de amvb te vermelden welke cursussen de bij het experiment betrokken rechters zullen volgen. Is het noodzakelijk om informatie op een dusdanig detailniveau in de Toelichting op te nemen? De zin *'Het kan bijvoorbeeld voor rechters nodig zijn om meer mediation-achtige vaardigheden te gebruiken tijdens een zitting'* in de NvT kan naar de mening van de Raad weggelaten worden.

### Artikel 9 – Voorwaarden voor toepassing van het experiment

In de derde alinea van de toelichting bij artikel 9 staat dat *'Ingevolge het derde lid zal in de algemene maatregel van bestuur worden bepaald en toegelicht hoe en door wie bij het gerecht wordt bepaald of aangeboden zaken geschikt zijn voor behandeling in het experiment.'*

De Raad vraagt zich af of een toelichting *'door wie bij het gerecht'* toegevoegde waarde heeft. Is het relevant om te weten wie dit bij het gerecht bepaalt? Is het niet voldoende om te zeggen dat dit door *'de rechter'* of door *'de rechtbank'* wordt bepaald?

### Artikel 13 – Onderwerpen van onderzoek

De Raad is verheugd met de expliciete vermelding in de eerste alinea van de toelichting bij artikel 13 dat *'eenvoudigere, snellere, effectievere en meer de-escalerende geschilbeslechting'* geen cumulatieve doelen betreffen, en dat een experiment zich ook op slechts één of twee van die verbeterpunten kan richten. Door de vermelding dat dit geen cumulatieve doelen zijn, zullen meer veelbelovende experimenten de kans krijgen om tot wasdom te komen.

### Artikel 15 – Uitvoering evaluatie

*'Ten behoeve van tijdige toezending van het rapport aan de Tweede en Eerste Kamer, is in artikel 18 opgenomen dat het rapport vier maanden voor het einde van het*



*experiment wordt aangeboden aan de minister en een conceptrapport twee maanden eerder*, luidt de eerste alinea van de toelichting bij artikel 15.

De Raad verwijst hierbij naar zijn eerdere opmerking bij de bespreking van artikel 18 over de *de facto* verkorting van de duur van het experiment naar een duur van twee-en-een-half jaar door de toezending van het conceptrapport aan de Minister voor het einde van het experiment. De Raad acht het wenselijk dat de duur van het experiment waarover de evaluatie loopt niet alleen op papier maar ook *de facto* drie jaar bedraagt.

## **Artikel 16 – Onderzoekers algemeen**

### **Namen van de onderzoekers**

Zoals hierboven vermeld, adviseert de Raad om geen namen te noemen van individuele onderzoekers in de amvb, maar te volstaan met de vermelding van onderzoeksinstanties. Voor een nadere toelichting verwijst de Raad korthedshalve naar zijn eerdere opmerking hierover bij het artikelsgewijs commentaar op artikel 16 van het Besluit. Indien de namen van individuele onderzoekers conform dit advies in artikel 16 van het Besluit worden geschrapt, dient dit ook te worden aangepast in de NvT.

### **Tussentijdse vervanging van onderzoekers**

Zoals hierboven bij de bespreking van artikel 16 van het Besluit ook is aangegeven, mist de Raad een toelichting in de NvT van de keuze voor de in het tweede lid voorgestelde procedure voor tussentijdse vervanging van onderzoekers. Waarom is er gekozen voor een machtiging van de overblijvende onderzoekers om een vervangende onderzoeker aan te wijzen? De NvT verdient aanvulling op dit punt. Ook geeft de Raad u in overweging om in de NvT te preciseren dat de vervangende onderzoeker (bij voorkeur) over een vergelijkbare expertise dient te beschikken als de onderzoeker die hij/zij vervangt.

De vraag rijst voorts wat er gebeurt als een onderzoeker niet goed functioneert of bijvoorbeeld vertrouwelijke informatie 'lekt' die hij in het kader van het evaluatieonderzoek heeft verkregen. Hoe kan er dan worden gehandeld en welke procedure kan er dan worden gevolgd? Kan de Raad er in zijn hoedanigheid van opdrachtgever op aandringen dat deze onderzoeker zich uit het onderzoek terugtrekt? De Raad geeft u in overweging om aan dergelijke situaties aandacht te besteden in de NvT.

Praktisch gezien lijkt het de Raad voorts wenselijk om voor de uitvoering van het evaluatieonderzoek een onderzoeksleider aan te wijzen (niet bij amvb) die als vast aanspreekpunt voor het evaluatieonderzoek fungeert en zo nodig knopen kan doorhakken als de onderzoekers het onderling - bijvoorbeeld over een vervangend lid - niet met elkaar eens worden. Ook bij de deelnemende gerechten en bij de Raad kan het handig zijn om een vast aanspreekpunt aan te wijzen voor het contact met de onderzoekers.

### **Deskundigheid onderzoekers**

In de één-na-laatste alinea bij de toelichting van artikel 16 staat dat *'het voor de onderzoekers van belang is dat zij expertise hebben op het gebied van evaluatieonderzoek in het algemeen en wetsevaluatie in het bijzonder'*.

Naast expertise op het gebied van evaluatieonderzoek en wetsevaluatie acht te Raad het ook van belang dat de onderzoekers affiniteit hebben met de inhoud van het experiment en de setting waarbinnen het experiment plaatsvindt. Aan het in de NvT geschetste profiel van de onderzoekers zou de Raad dan ook graag willen toevoegen dat meerdere onderzoekers binnen het onderzoeksteam 'aantoonbare affiniteit hebben met geschilbeslechting, en bij voorkeur een juridische achtergrond hebben' (of woorden van die strekking). Door toevoeging van deze vereisten wordt voldoende affiniteit met de inhoud en setting van het experiment binnen het onderzoeksteam gewaarborgd, zonder dat dit aan de samenstelling van multidisciplinaire onderzoeksteams in de weg hoeft te staan.

### **WERKLAST**

Voor dit Besluit geldt dat het enkel een regeling bevat voor toekomstige amvb's waarin de experimenten worden vastgelegd. Hoewel de in dit Besluit gestelde eisen aan opzet, inhoud en evaluatie van de experimenten aanzienlijke administratieve lasten met zich mee zullen nemen voor de deelnemende gerechten, heeft dit Besluit op zichzelf geen gevolgen voor het aantal zaken en/of de werklast per zaak. Pas bij de uitwerking van de experimenten in de amvb's kan worden bepaald of er dergelijke gevolgen aan verbonden zijn. De financiële gevolgen zullen dus later aan bod komen in het kader van (de advisering over) de amvb's waarin de experimenten worden vastgelegd.

### **CONCLUSIE**

De Raad kan zich op hoofdlijnen verenigen met het Besluit en spreekt daarvoor zijn waardering uit. De Raad geeft u in overweging om het Besluit op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

### **TOT SLOT**

Indien na het uitbrengen van dit advies het Besluit op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het uiteindelijke Besluit, stelt de Raad het op prijs als hij geïnformeerd wordt over de plaatsing van de definitieve tekst in het Staatsblad.

Hoogachtend,  
mr. A.A.E. Dorsman  
Lid Raad voor de rechtspraak

## **BIJLAGE: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR**

### **I. Het Besluit**

#### **Inhoudsindicatie bij de artikelen in het Besluit**

De toevoeging van een korte inhoudsindicatie bij de verschillende artikelen in het Besluit zou naar de mening van de Raad de leesbaarheid/doorzoekbaarheid van het Besluit vergroten. Inhoudsindicaties hebben naar de mening van de Raad des te meer toegevoegde nu het Besluit straks blijkens de NvT als een soort leidraad zal gaan fungeren bij het opstellen van de experimenten/amvb's. De Raad doet daarom hierbij de suggestie om een korte inhoudsindicatie bij alle artikelen in het Besluit toe te voegen.

#### **Artikel 9 – Voorwaarden voor toepassing van het experiment**

##### **Lid 1 sub a**

In lid 1 sub a dient tussen 'wordt' en 'in' een punt te worden verwijderd.

#### **Artikel 13 – Onderwerpen van onderzoek**

##### **Lid 2**

In het tweede lid van artikel 13 staat vermeld dat '*De evaluatie wordt uitgevoerd op basis van het evaluatieprotocol dat de Raad voor de rechtspraak heeft opgesteld en openbaar gemaakt.*'

'Raad voor de rechtspraak' dient te worden vervangen door 'Rechtspraak'.

#### **Artikel 14**

##### **Lid 2**

In het tweede lid van artikel 14 dient tussen 'dat' en 'te' het woord 'de' te worden ingevoegd.

## II. Nota van Toelichting

### A. Algemeen (niet artikelsgewijs) deel van de Toelichting

#### Inleiding

In de vierde alinea van de 'Inleiding' wordt gerefereerd aan de 'experimentenwet'. In de eerste zin van de 'Inleiding' is al aangegeven dat de Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging in de NvT wordt aangeduid als 'de wet'. In de vierde alinea van de Inleiding kan 'experimentenwet' derhalve worden vervangen door 'wet'.

#### Hoofdpijnen opzet en inhoud

- In de derde zin onder 'Hoofdpijnen opzet en inhoud' dient tussen 'doel' en 'het bevorderen' het woord 'heeft' te worden verwijderd.
- De vierde zin onder 'Hoofdpijnen opzet en inhoud' luidt: 'Zoals hiervoor is opgemerkt, wordt met een experiment gepoogd een bijdrage te leveren aan de beheersing of de oplossing van een in de praktijk gevoeld probleem, namelijk dat de rechter de rechtspraak niet altijd maatschappelijk effectief is.' Hier dient een keuze te worden gemaakt tussen ofwel 'de rechter', ofwel 'de rechtspraak'. Eén van de twee dient te worden geschrapt.
- In de één-na-laatste zin van de eerste alinea onder 'Hoofdpijnen opzet en inhoud' dient 'aanpakt' te worden vervangen door 'aangepakt'.

#### Hoofdpijnen evaluatie

- In de eerste alinea van 'Hoofdpijnen evaluatie' staat vermeld dat de nadere invulling van de uitgangspunten van het evaluatieonderzoek 'zal gebeuren in het evaluatieprotocol dat de Raad voor de rechtspraak heeft opgesteld en gepubliceerd op [www.rechtspraak.nl](http://www.rechtspraak.nl) [PM].'  
'Raad voor de rechtspraak' dient te worden vervangen door 'Rechtspraak'.  
De vindplaats van het evaluatieprotocol op [www.rechtspraak.nl](http://www.rechtspraak.nl) is: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Evaluatieonderzoek-innovatieve-projecten-in-de-rechtspraak.pdf>.
- De vierde zin onder 'Hoofdpijnen evaluatie' luidt als volgt: 'In artikel 17 is geregeld dat de gerechten zoveel mogelijke medewerking dienen te verlenen aan de onderzoekers, bijvoorbeeld door toegang te verlenen tot vergaderingen en zittingen in het kader van de experimentele procedure en tot de betrokken rechters en andere medewerkers en hun inzage geven in noodzakelijke informatie en procesdossiers.'  
De Raad stelt voor om deze zin te vervangen door: 'In artikel 17 is geregeld dat de gerechten er met het oog op de evaluatie zorg voor dragen dat de onderzoekers gedurende het experiment hun onderzoek kunnen uitvoeren en daartoe toegang krijgen tot de daarvoor noodzakelijke personen, zittingen, dossiers, documenten en informatie.' Dit sluit beter aan bij de formulering in artikel 17 lid 1 van het Besluit. Voorzover de huidige formulering van de vierde zin onder 'Hoofdpijnen evaluatie' wordt gehandhaafd, dient 'mogelijke' te worden vervangen door 'mogelijk'.

- De vijfde zin onder 'Hoofdlijnen evaluatie' luidt: *'De gerechten zullen ook procespartijen verzoeken om deel te nemen aan het onderzoek.'*  
De Raad stelt voor om deze zin te vervangen door: *'De gerechten zullen zo nodig ook behulpzaam zijn bij het benaderen van procespartijen en de door hen ingeschakelde rechtshulpverleners en anderen die beroepsmatig bij de zaak waren betrokken.'* Deze zin sluit beter aan bij de formulering in artikel 17 lid 2 van het Besluit.
- De één-na-laatste zin onder 'Hoofdlijnen evaluatie' luidt: *'Daarom is voorgeschreven dat zes maanden voor het einde van het experiment een conceptrapport wordt aangeboden en het eindrapport uiterlijk vier maanden voor het einde van het experiment gereed zal zijn (artikel 18).'*  
De Raad stelt voor om na 'wordt aangeboden' de woorden 'aan de Minister' danwel 'aan de Minister voor Rechtsbescherming' toe te voegen voorzover de 'Minister' niet eerder in de NvT is gedefinieerd.

## **B. Artikelsgewijs deel van de Toelichting**

### **Inhoudsindicatie bij de artikelen in de NvT**

De toevoeging van een korte inhoudsindicatie bij de toelichting van de verschillende artikelen in de NvT zou naar de mening van de Raad de leesbaarheid/doorzoekbaarheid van de NvT verhogen. Inhoudsindicaties hebben naar de mening van de Raad des te meer toegevoegd nu het Besluit straks blijkens de NvT als een soort leidraad zal gaan fungeren bij het opstellen van de experimenten/amvb's. De Raad doet daarom hierbij de suggestie om een korte inhoudsindicatie bij alle artikelen in de NvT toe te voegen.

### **Artikel 1 - Definitiebepaling**

- Voorzover de suggestie wordt overgenomen om aan artikel 1 definities toe te voegen van 'bepalen' en 'de Minister'/'Onze Minister', dient hier ook melding van te worden gemaakt in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 1.
- In de eerste zin van de laatste alinea van de toelichting bij artikel 1 dient 'nota van toelichting' te worden vervangen door 'nota's van toelichting'.

### **Artikel 2**

In de zesde zin van de één-na-laatste alinea van de toelichting bij artikel 2 stelt de Raad voor om 'rechtbankpersoneel' te vervangen door 'rechtspraakmedewerkers'.

### **Artikel 3 – Aard van het experiment**

- In de derde alinea van de toelichting bij artikel 3 dient 'ver gaand' te worden vervangen door 'vergaand'.

- In de vierde alinea dient tussen 'van' en 'partijen' het woord 'de' te worden ingevoegd.

#### **Artikel 4 – Duur**

In de eerste alinea van de toelichting bij artikel 4 ontbreekt tussen 'gekozen' en 'Een' een punt.

#### **Artikel 6 – Voorwaarden voor de vaststelling van de omvang van het experiment**

In de eerste alinea van de toelichting bij artikel 6 dient tussen 'als' en 'het' 'bijvoorbeeld' te worden toegevoegd.

#### **Artikel 7 – Voorwaarden voor vaststelling van de afwijkingen van de wetten**

- In de tweede alinea van de toelichting bij artikel 7 dient 'is vereist' te worden geschrapt.
- In de tweede alinea dient 'wetswijzigingen' te worden vervangen door 'wetswijziging'.
- In de vijfde alinea dient 'het wetsvoorstel voor de Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging' te worden vervangen door 'de wet'.
- In de vijfde alinea dient 'voor de' te worden geschrapt.

#### **Artikel 8 – Voorwaarden voor de keuze van de gerechten**

- In de tweede alinea van de toelichting bij artikel 8 dient tussen 'of' en 'aard' het woord 'de' te worden ingevoegd.
- In de tweede alinea dient 'het soort zaken die bij een bepaalde rechtbank voorkomen' te worden vervangen door 'het soort zaken dat bij een bepaalde rechtbank voorkomt'.
- In de tweede alinea dient 'scheepvaartzaken' te worden vervangen door 'scheepvaartzaken'.

#### **Artikel 9 – Voorwaarden voor de toepassing van het experiment**

- Voorgesteld wordt om 'Ingevolge het derde lid...' in de derde alinea van de toelichting bij artikel 9 te verplaatsen naar een volgende regel/alinea.
- In de derde alinea bij de toelichting van artikel 9 dient 'meteen op te wijzen' te worden vervangen door 'op moeten wijzen'.

#### **Artikel 10 - Overgangsrecht**

Aan het eind van de eerste alinea bij de toelichting van artikel 10 zou 'BW' voluit kunnen worden uitgeschreven, nu de afkorting 'BW' niet eerder in de Toelichting wordt genoemd.

### Artikel 12 - Kenbaarheid

In de eerste alinea bij de toelichting bij artikel 12 dient tussen 'bijvoorbeeld' en 'een' het woord 'aan' te worden toegevoegd.

### Artikel 13 – Onderwerpen van onderzoek

- In de eerste alinea bij de toelichting bij artikel 13 dient 'een' te worden vervangen door 'één'.
- In de tweede alinea wordt melding gemaakt van een evaluatieprotocol dat door de Raad voor de rechtspraak is ontwikkeld en 'dat is gepubliceerd op [www.rechtspraak.nl](http://www.rechtspraak.nl)... [PM] (Evaluatieonderzoek innovatieve projecten in de rechtspraak: Een handreiking).' 'Raad voor de rechtspraak' dient te worden vervangen door 'Rechtspraak'. De vindplaats van het evaluatieprotocol op [www.rechtspraak.nl](https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Evaluatieonderzoek-innovatieve-projecten-in-de-rechtspraak.pdf) is: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Evaluatieonderzoek-innovatieve-projecten-in-de-rechtspraak.pdf>.

### Artikel 15 – Uitvoering evaluatie

In de eerste alinea bij de toelichting bij artikel 15 dient 'de minister' te worden vervangen door 'de Minister' of - voorzover niet eerder gedefinieerd - 'de Minister voor Rechtsbescherming'.

### Artikel 16 – Onderzoekers algemeen

In de tweede alinea bij de toelichting bij artikel 16 dient 'van uit' te worden vervangen door 'vanuit'.

### Artikel 17 – Rol van de gerechten

- In de eerste alinea bij de toelichting bij artikel 17 stelt de Raad voor om 'Ten eerste verlenen de gerechten de onderzoekers gedurende het experiment zoveel mogelijk toegang tot alle personen, zittingen, dossiers, documenten en andere informatie die nodig is voor het onderzoek' te vervangen door: 'Ten eerste verlenen de gerechten gedurende het experiment toegang tot de voor de evaluatie noodzakelijke personen, zittingen, dossiers, documenten en informatie.' Deze formulering sluit beter aan bij de formulering in artikel 17 lid 1.
- In de tweede alinea stelt de Raad voor om het woord 'alle' te schrappen. Zo is de formulering in de toelichting meer in lijn met de formulering van artikel 17 lid 2.
- In de laatste alinea stelt de Raad voor om 'ander betrokken rechtbankpersoneel' te vervangen door 'andere betrokken rechtspraakmedewerkers'.

### Artikel 18 - Eindrapport

In de toelichting bij artikel 18 wordt tweemaal 'de minister' genoemd. Voorgesteld wordt om 'de minister' te vervangen door de 'de Minister'.